

Vijeće
Europske unije

Bruxelles, 7. svibnja 2021.
(OR. en)

8553/21

COMPET 329	EMPL 188
IND 116	ENER 164
MI 323	ENV 287
CLIMA 98	ESPACE 48
CONSOM 111	PI 33
DIGIT 56	POLMIL 64
ECOFIN 414	RC 17
EDUC 153	RECH 196

POP RATNA BILJEŠKA

Od:	Glavna tajnica Europske komisije, potpisala direktorica Martine DEPREZ
Datum primitka:	7. svibnja 2021.
Za:	Jeppe TRANHOLM-MIKKELSEN, glavni tajnik Vijeća Europske unije

Br. dok. Kom.:	COM(2021) 350 final
----------------	---------------------

Predmet:	KOMUNIKACIJA KOMISIJE EUROPSKOM PARLAMENTU, VIJEĆU, EUROPSKOM GOSPODARSKOM I SOCIJALNOM ODBORU I ODBORU REGIJA Ažuriranje nove industrijske strategije za 2020.: izgradnja snažnijeg jedinstvenog tržišta za oporavak Europe
----------	--

Za delegacije se u prilogu nalazi dokument COM(2021) 350 final.

Priloženo: COM(2021) 350 final

Bruxelles, 5.5.2021.
COM(2021) 350 final

**KOMUNIKACIJA KOMISIJE EUROPSKOM PARLAMENTU, VIJEĆU,
EUROPSKOM GOSPODARSKOM I SOCIJALNOM ODBORU I ODBORU REGIJA**

**Ažuriranje nove industrijske strategije za 2020.:
izgradnja snažnijeg jedinstvenog tržišta za oporavak Europe**

{SWD(2021) 351 final} - {SWD(2021) 352 final} - {SWD(2021) 353 final}

KOMUNIKACIJA KOMISIJE EUROPSKOM PARLAMENTU, VIJEĆU, EUROPSKOM GOSPODARSKOM I SOCIJALNOM ODBORU I ODBORU REGIJA

Ažuriranje nove industrijske strategije za 2020.: izgradnja snažnijeg jedinstvenog tržišta za oporavak Europe

1. POTREBA ZA AŽURIRANJEM: NOVI IZAZOVI, TRAJNI PRIORITETI

Europska komisija predstavila je 10. ožujka 2020. dokument „Nova industrijska strategija za Europu“.¹ U dokumentu je iznesen plan za to kako bi industrija EU-a, vodeća na svjetskoj razini, mogla predvoditi dvostruku ekološku i digitalnu tranziciju na temelju snage njezinih tradicija, poduzeća i građana kako bi povećala svoju konkurentnost. Njime se pokreće novi politički pristup kako bi se to ostvarilo, s naglaskom na boljem povezivanju potreba i potpore svim dionicima u svim vrijednosnim lancima ili industriji². U tu svrhu u dokumentu su naglašeni temelji industrije – inovacije, konkurentnost i snažno jedinstveno tržište koje dobro funkcionira – a istovremeno se jača globalna konkurentnost s pomoću otvorenih tržišta i jednakih uvjeta.

Dan nakon predstavljanja nove industrijske strategije, Svjetska zdravstvena organizacija proglasila je pandemiju bolesti COVID-19. Ograničenja kretanja i usporavanja gospodarstva koja su uslijedila ostavila su danak na zajednice i gospodarstva u EU-u, kao i na njegove industrije i poduzeća. Komisija i drugi dionici brzo su djelovali kako bi otklonili utjecaj na poduzeća u Europi i osigurali slobodan protok robe i kretanje radnika i usluga, posebno zelenim trakama. Hitnim mjerama o fiskalnim pravilima, državnoj pomoći i skraćenom radnom vremenu³ pružena je potpora najpogođenijim sektorima i radnicima te je ublažen učinak na poduzeća, uključujući MSP-ove. Europski stup socijalnih prava i dalje je orijentir EU-a i država članica u ublažavanju socijalnih učinaka.

Tijekom tog razdoblja svjedočili smo otpornosti, dosjetljivosti i prilagodljivosti industrije EU-a, ali bili smo izloženi i novim ranjivostima i starijim ovisnostima, kao i socioekonomskim i teritorijalnim nejednakostima koje je potrebno otkloniti. Kriza je otkrila međuovisnost globalnih lanaca vrijednosti i vrijednost globalno integriranog jedinstvenog tržišta. Ujedno je ocrtila potrebu za bržim prijelazom na čišći, digitalniji i otporniji gospodarski i industrijski model kako bi se održao i poboljšao napor koji Europa ulaže u održivu konkurentnost. Zato je

¹ COM(2020) 102 final, https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/communication-eu-industrial-strategy-march-2020_hr.pdf. Paket industrijskih politika za 2020. obuhvaća i namjensku strategiju za mala i srednja poduzeća (MSP-ove) (COM(2020) 103 final)) i konkretne mjere za uklanjanje prepreka za dobro funkcioniranje jedinstvenog tržišta i poboljšanje provedbe zajednički dogovorenih pravila, COM(2020) 93 final i COM(2020) 94 final.

² U radnom dokumentu službi Komisije SWD(2021) 351, godišnjem izvješću o jedinstvenom tržištu za 2021. utvrđeno je sljedećih 14 industrijskih sektora: 1. zrakoplovstvo i obrana, 2. poljoprivredno-prehrambeni sektor, 3. građevinarstvo, 4. kulturna i kreativna industrija, 5. digitalni sektor, 6. elektronika, 7. energetske intenzivne industrije, 8. obnovljivi izvori energije, 9. zdravstvo, 10. mobilnost – promet – automobilska industrija, 11. blizina, socijalna ekonomija i civilna sigurnost, 12. maloprodaja, 13. tekstil, 14. turizam. Na temelju dijaloga s dionicima i promjena okolnosti moguće je utvrditi dodatne sektore i prilagoditi njihovo razgraničenje.

³ Aktivacija opće klauzule o odstupanju u okviru Pakta o stabilnosti i rastu, privremenog okvira za mjere državne potpore kojima se podupire gospodarstvo tijekom pandemije bolesti COVID-19, Europskog instrumenta za privremenu potporu radi smanjenja rizika od nezaposlenosti u hitnim slučajevima (SURE) ili Investicijske inicijative kao odgovor na koronavirus.

predsjednica von der Leyen u svojem govoru o stanju Europske unije najavila ažuriranje industrijske strategije EU-a: kako bi se izvukle pouke iz krize, ojačala naša gospodarska otpornost i ubrzala dvostruka tranzicija uz istodobno očuvanje i stvaranje radnih mjesta.

Polazište za to ažuriranje jest bilježenje stvarnog učinka zbivanja iz prošle godine na europsko gospodarstvo i industriju. Planom za oporavak Europe, NextGenerationEU, ⁴ temeljenim na početnoj analizi i procjeni potreba i višegodišnjim financijskim okvirom za 2021.–2027. pružit će se dosad nezabilježena financijska potpora građanima i poduzećima EU-a. Zaključci su bili upečatljivi po bilo kojem mjerilu: gospodarstvo EU-a u 2020. smanjilo se za 6,3 %, što je popraćeno velikim gubicima prihoda i smanjenjem broja radnih mjesta i ulaganja.

Godinu dana kasnije postoje određeni oprezni znaci poboljšanja⁵ te se očekuje snažan rast gospodarstva EU-a u 2021. i u 2022. Poboljšali su se i izgledi za brz oporavak svjetske trgovine te će maksimalno iskorištavanje tih trgovinskih mogućnosti biti ključan dio oporavka poduzeća u cijeloj Europi. No i dalje se smanjuju kratkoročni planovi privatnih ulaganja i sve veći broj poduzeća suočen je sa znatnim problemima povezanim s likvidnošću, što upućuje na to da će oporavak potrajati te da će biti nužna trajna potpora.

Kako bi tu potporu najbolje prilagodila, Komisija se oslanja na fleksibilan sektorski pristup naznačen u prošlogodišnjoj industrijskoj strategiji. U okviru prvog godišnjeg izvješća o jedinstvenom tržištu, ⁶ u ovoj fazi identificirano je 14 industrijskih sektora te su analizirane njihove različite potrebe i izazovi. To pokazuje da se učinak krize i mogućnosti oporavka i obnove konkurentnosti znatno razlikuju. Dok je turizam najteže pogođen, tekstilna industrija, mobilnost te poduzeća iz područja kulture i kreativnosti suočavaju se sa sporijim i neravnomjernijim oporavkom, a digitalni sektor povećao je svoj prihod tijekom krize. Manja poduzeća i dalje su ranjivija, pri čemu ih je 60 % prijavilo pad prometa u drugoj polovini 2020.⁷

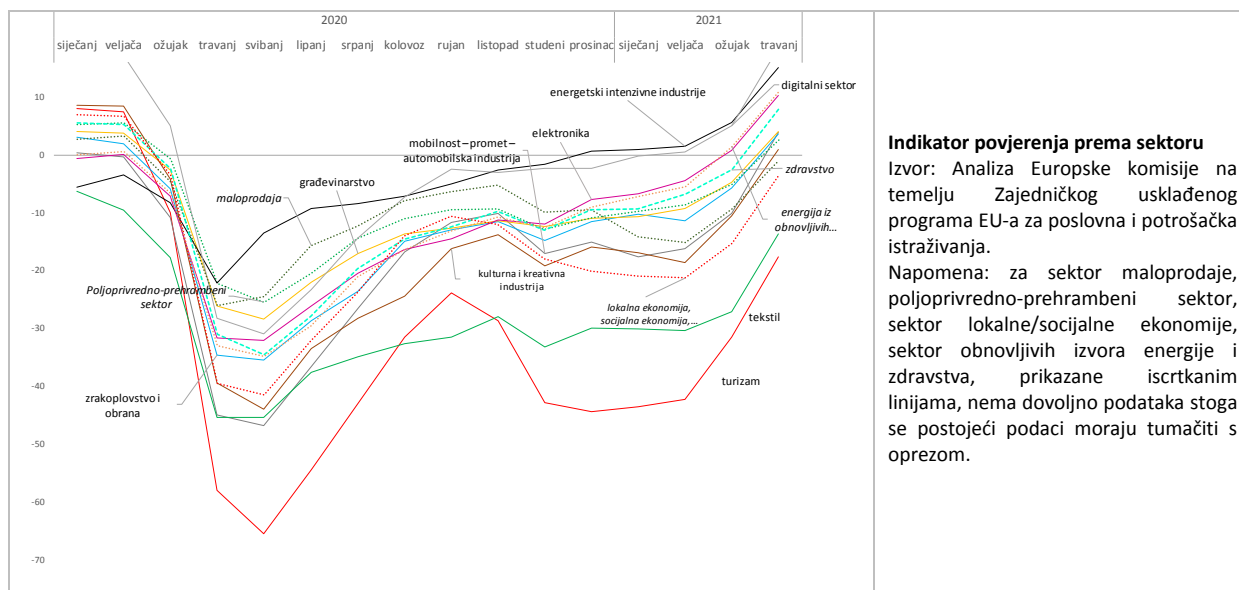
Žene, mladi i radnici s niskim primanjima posebno su pogođeni krizom, djelomice zbog činjenice da čine veliku većinu zaposlenika u najpogođenijim sektorima. Komisija posebnu pozornost posvećuje jednakim pravima i prilikama za uključiv oporavak u svim sektorima. Među glavnim prednostima Europe su njezini građani i dok EU rješava problem nedostatka vještina i nejednakosti, trebao bi se osloniti na sve prednosti svojih nadarenih, dobro obrazovanih i inovativnih radnika i poduzetnika koji pokreću inovacije i konkurentnost.

⁴ COM(2020) 456 final.

⁵ SWD(2021) 351, Godišnje izvješće o jedinstvenom tržištu za 2021.

⁶ SWD(2021) 351, Godišnje izvješće o jedinstvenom tržištu za 2021.

⁷ Europska komisija / Europska središnja banka (studeni 2020.), „Survey on the access to finance of enterprises (SAFE)” (Istraživanje o pristupu financiranju za poduzeća (SAFE)).

Indikator povjerenja prema sektoru
 Izvor: Analiza Europske komisije na temelju Zajedničkog usklađenog programa EU-a za poslovna i potrošačka istraživanja.
 Napomena: za sektor maloprodaje, poljoprivredno-prehrambeni sektor, sektor lokalne/socijalne ekonomije, sektor obnovljivih izvora energije i zdravlja, prikazane iscrtkanim linijama, nema dovoljno podataka stoga se postojeći podaci moraju tumačiti s oprezom.

Slika 1: Indikator povjerenja prema sektoru

Iz ove analize i našeg iskustva tijekom krize vidljivo je da i dalje vrijede načela, prioriteta i mjere iz europske industrijske strategije. Potreba za jačanjem otvorene strateške autonomije Europe i novog partnerskog pristupa s industrijom i međunarodnim partnerima sličnih stavova još je izraženija no prije godinu dana. Moramo se i dalje usredotočiti na temeljna pitanja iznesena prije godinu dana i ubrzati provedbu kako bi se industriji omogućilo da ubrza i predvodi tranzicije.

Ovaj osvježeni dokument ne zamjenjuje industrijsku strategiju za 2020. niti se zaključuju procesi koji su njome pokrenuti – na njima se većinom i dalje radi te su nužni ciljani napori. Riječ je o ciljanom dokumentu koji je usmjeren na ono što je još potrebno učiniti i na pouke koje je potrebno izvući. Procjenjuje se u kojim su područjima ispitane mogućnosti našeg jedinstvenog tržišta i u kojim područjima je ono opterećeno te se predlažu mjere za jačanje njegove otpornosti i funkcioniranja. Nudi se prilagođena procjena potreba svakog industrijskog sektora i načina na koji svi sudionici na tržištu mogu najbolje surađivati. Utvrđuje se niz strateških ovisnosti i kapaciteta te se predlažu mjere za njihovo rješavanje i smanjenje. Ovaj je dokument stoga odgovor na pozive Europskog vijeća⁸, Europskog parlamenta⁹, država članica¹⁰ i drugih dionika da se analizira učinak krize na naše politike i po potrebi ponude rješenja.

Komunikaciji su priložena tri radna dokumenta službi Komisije. Oni odražavaju određene rane rezultate industrijske strategije za 2020. i nude analitičku osnovu za rješavanje takvih zahtjeva:

- u prvom izdanju **Godišnjeg izvješća o jedinstvenom tržištu**¹¹ utvrđuje se učinak krize na jedinstveno tržište, izvješćuje se o napretku postignutom u pogledu prepreka i u provedbi mjera utvrđenih u paketu industrijskih politika za 2020.; uključena je

⁸ Zaključci Europskog vijeća, 1. i 2. listopada 2020., EUCO 13/20.

⁹ Rezolucija Europskog parlamenta od 25. studenog 2020. o Novoj industrijskoj strategiji za Europu (2020/2076(INI)).

¹⁰ Zaključci Vijeća za konkurentnost, 11. rujna 2020., 16. studenoga 2020.

¹¹ SWD(2021) 351, Godišnje izvješće o jedinstvenom tržištu za 2021.

analiza svih 14 industrijskih sektora te je predstavljen niz ključnih pokazatelja uspješnosti;

- početna analiza **strateških ovisnosti**¹² i **kapaciteta EU-a** i dubinsko preispitivanje za niz tehnoloških i industrijskih područja;
- Ilustrativna analiza jednog ključnog industrijskog sektora, s naglaskom na izazove i prilike za industriju i paket instrumenata politike EU-a koji je dostupan pod nazivom **Prema konkurentnom i čistom europskom čeliku** kao potpora dvostrukoj tranziciji.

2. NAUČENE POUKE I UBRZAVANJE TRANZICIJA

Izazovno razdoblje kroz koje Europa i dalje prolazi dobar je temelj i dobar izvor pouka. Tijekom protekle godine svjedočili smo otpornosti našeg jedinstvenog tržišta i najboljih sastavnica u industriji. Na temelju znanstvene izvrsnosti u biološkim znanostima Europa je predvodila globalni razvoj i proizvodnju cjepiva protiv bolesti COVID-19, posebno zahvaljujući Strategiji EU-a za cjepiva i potpori EU-a za jačanje industrijskih kapaciteta. Svjedočili smo tome da su poduzeća preusmjeravala proizvodnju kako bi zadovoljila hitne potrebe, bilo za osobnom zaštitnom opremom, sredstvima za dezinfekciju ruku ili potrebama za proizvodnjom cjepiva. Druga su poduzeća prešla na e-trgovinu preko noći ili su upotrebljavala digitalne alate kako bi pronašla nove dobavljače ili lance opskrbe. Unatoč znatnom padu potražnje za energijom i utjecaju na ključne energetske operatore, unutarnje energetske tržište dobro se prilagodilo i nije bilo prekida u opskrbi energijom¹³.

No to nije bilo izvedivo za sve. Budući da su ograničenja kretanja prisilila mnoga poduzeća na zaustavljanje rada, granice su zatvorene, lanci opskrbe su prekinuti, potražnja je poremećena, a radnici i pružatelji usluga nisu se mogli kretati unutar Europe. Kada su kamioni zaustavljeni na unutarnjim granicama, brzo je postalo vidljivo koliko su proizvodnja i gospodarstvo danas integrirani u Europi. Blokada slobodnog protoka robe, usluga i ljudi snažno je utjecala na lance vrijednosti i gospodarsku aktivnost, narušila europsku solidarnost i ometala koordinirani odgovor na krizu. Zalihe su blokirane na granicama, cijene zračnog tereta naglo su porasle jer su zrakoplovi prizemljeni, a neravnoteža u trgovinskim tokovima dovela je do nestašice pomorskih kontejnera.

Već sada se mogu izvući važne pouke:

Ponajprije, kriza je naglasila **ključnu potrebu za očuvanjem slobodnog kretanja ljudi, roba, usluga i kapitala na jedinstvenom tržištu** te potrebu za zajedničkim radom kako bi se ojačala otpornost tržišta na poremećaje. Granične kontrole i zatvaranja granica i nekoordinirana nacionalna ili regionalna ograničenja te mjere ograničavanja slobodnog kretanja ljudi, koje su često prilagođavane, dodatno su pogoršale nesigurnost i povećale troškove usklađenosti, što je uzrokovale ozbiljna kašnjenja i dovelo do znatnih poremećaja u lancima opskrbe u mnogim industrijskim sektorima. S pomoću zelenih traka i drugih ad hoc mjera EU-a¹⁴ znatno je ublažen mogući štetan učinak jednostranih i nekoordiniranih nacionalnih mjera na cijelom jedinstvenom tržištu. **Slobodno kretanje usluga** također je snažno pogođeno, uključujući prisilnim privremenim zatvaranjem poduzeća koja nisu ključna, ograničenjima putovanja i nejasnoćama u

¹² Kao odgovor na zahtjev Europskog vijeća od 2. listopada 2020. za utvrđivanje strateških ovisnosti, posebno u najosjetljivijim industrijskim sektorima, te za predlaganje mjera za smanjenje tih ovisnosti.

¹³SWD(2020) 104Energetska sigurnost: dobre prakse za ublažavanje rizika od pandemije.

¹⁴ Preporuke Komisije i Vijeća o zajedničkom koordiniranom pristupu u pogledu ograničenja putovanja.

pogledu primjenjivih pravila o prekograničnom kretanju. To je pak dovelo do poteškoća za prekogranične radnike i nedostatka sezonskih radnika – navodimo tek neke primjere. Jedinstveno tržište u Europi oslanja se na izrazito mobilnu i raspoloživu radnu snagu.

Zatim, te su situacije potaknule širu svijest o potrebi za **analizom i rješavanjem tehnoloških i industrijskih strateških ovisnosti**. EU i njegovi trgovinski partneri postaju otporni jer su globalna tržišta otvorena i integrirana u globalne vrijednosne lance, što pomaže u apsorpciji šokova i poticanju oporavka.¹⁵ Pandemija bolesti COVID-19 pokazala je da poremećaji u globalnim lancima vrijednosti mogu utjecati na određene ključne proizvode i resurse, kao što je medicinska oprema, koji su posebno važni za društvo i gospodarstvo EU-a. Jedna od ključnih pouka krize jest bolje razumijevanje trenutačnih i mogućih budućih strateških ovisnosti Europe. To će biti temelj za razvoj razmjernih i ciljanih mjera politike, utemeljenih na činjenicama, za rješavanje strateških ovisnosti uz istodobnu zaštitu otvorenog i konkurentnog gospodarstva EU-a temeljenog na trgovini. EU će i dalje pokazivati svoju sklonost međunarodnoj suradnji i dijalogu, ali i spremnost na borbu protiv nepoštenih praksi i stranih subvencija kojima se ugrožavaju ravnopravni uvjeti na jedinstvenom tržištu.

Konačno, ova dosad nezabilježena godina pokazala je da su **poslovni modeli za ekološku i digitalnu tranziciju čvršći no ikad**. Srednjoročno će sve poslovne aktivnosti morati postati održive; zbog bolesti COVID-19 ugroženi su mnogi ustaljeni obrasci, što će poremetiti stare navike i ubrzati ekološku tranziciju. Kako bi EU ojačao svoje industrijske prednosti tijekom tradicije, bit će ključno uložiti napore da se zajamči siguran i dostatan pristup čistoj energiji po konkurentnim cijenama na cijelom jedinstvenom tržištu. Kvalificirana radna snaga ključna je za osiguravanje uspješnih tranzicija, potporu konkurentnosti europske industrije i otvaranje kvalitetnih radnih mjesta. Digitalizacija sada ima stratešku ulogu u nastavku gospodarskih aktivnosti te je uistinu promijenila način poslovanja. Gospodarstva, poduzeća i njihovi zaposlenici u opasnosti su da budu zapostavljeni kako se tranzicija ubrzava. Digitalni i ekološki poslovni modeli i tehnologije donijeli su prednost poduzećima koja su već prihvatila tu tranziciju u usporedbi s onima koji nisu. Poduzeća koja potiču promjene i dalje će uživati ključnu prednost predvodnika na tržištu. Sve veća informiranost potrošača i potražnja za tom tranzicijom također su prilika koju treba iskoristiti.

Spremnost na promjene je velika. Konkurentna održivost koju omogućuju nove, često digitalne tehnologije i usluge i dalje je naš cilj. Poduzeća najbolje mogu odrediti kako će postati konkurentna i vodeća u svojem sektoru te kako će pronaći rješenja za svoje izazove. Prema potrebi, naša industrijska politika trebala bi imati koristi od **prilagodljivih oblika javno-privatnog partnerstva i novih oblika suradnje** između privatnog i javnog sektora kako bi se ubrzala isporuka inovativnih rješenja koja inače ne bi bilo moguće postići. Socijalni dijalog koji dobro funkcionira bit će presudan za uključivu tranziciju.

¹⁵ Analize OECD-a potvrđuju ne samo da globalni lanci vrijednosti maksimalno povećavaju gospodarsku učinkovitost, nego i da su otporni lanci opskrbe ključni za ublažavanje šokova, pružanje mogućnosti prilagodbe i ubrzanje oporavka od kriza. Usp. Shocks, risks and global value chains: insights from the OECD METRO model (Šokovi, rizici i globalni lanci vrijednosti: zaključci o OECD-ovu modelu METRO, lipanj 2020.).

Praćenje industrijskih trendova i konkurentnosti

U godišnjem izvješću o jedinstvenom tržištu utvrđuje se niz ključnih pokazatelja uspješnosti (KPI) na temelju javno dostupnih izvora podataka, za analizu gospodarskih kretanja i praćenje postignutog napretka, usmjeravanje na konkurentnost, integraciju jedinstvenog tržišta, MSP-ove, dvostruku tranziciju i gospodarsku otpornost. KPI-jevi omogućuju i pogled u budućnost na temelju ulaganja i pokazatelj su povjerenja; ujedno se njima daje pregled performansi gospodarstva EU-a, u usporedbi s međunarodnim partnerima i analizirajući specifičnost industrijskih sektora. S pomoću analize tih pokazatelja, koju će Komisija redovito provoditi, može se olakšati zauzimanje strateškog stava o gospodarstvu EU-a, i mogu se predvidjeti izazovi te se na njoj mogu temeljiti odluke o politikama i ulaganjima.

Iako će učinak krize imati dugotrajne posljedice, oporavak EU-a je započeo. U nekoliko industrijskih sektora prihodi su gotovo dosegli razine prije bolesti COVID-19, čak i ako je dinamika i dalje donekle slaba. Pozitivni signali proizlaze i iz analize gospodarskog raspoloženja koje se u travnju 2021. poboljšalo u gotovo svim sektorima (vidjeti sliku 1.) No ključno je nastaviti pratiti putanju oporavka svih sektora. Podaci zapravo pokazuju da su javne intervencije bile učinkovite u ograničavanju nezaposlenosti i stečajeva, no povećan je rizik od naglog porasta otpuštanja i nesolventnosti.

Komisija će pratiti glavne pokazatelje konkurentnosti cjelokupnog gospodarstva EU-a, u potpunosti u skladu s postojećim alatima za praćenje, posebno sljedeće:

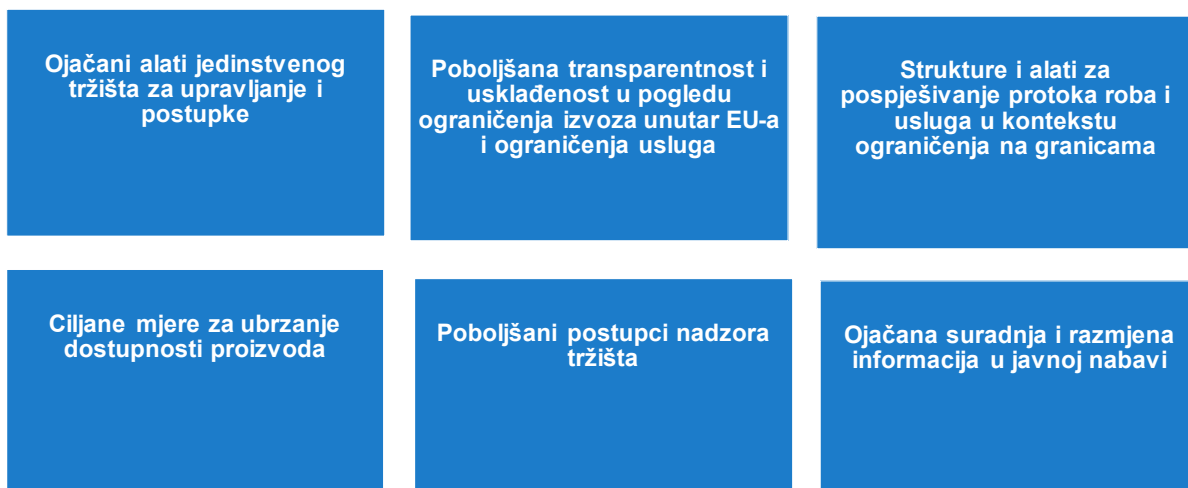
- **integracijom jedinstvenog tržišta**, na temelju pokazatelja o trgovini unutar EU-a ili disperziji cijena u državama članicama, kako bi lakše procijenila politike kojima se potiče povoljno okruženje za poslovanje i inovacije,
- **rastom produktivnosti**, na temelju produktivnosti rada,
- **međunarodnom konkurentnosti**, na temelju globalnog tržišnog udjela EU-a ili trgovine izvan EU-a, radi potpore politikama za otvoren i pravedan pristup izvoznim tržištima,
- **javnim i privatnim ulaganjima**, na temelju podataka o neto javnim i neto privatnim ulaganjima kao postotku BDP-a, kako bi se prikazala potencijalna preobrazba gospodarstva u skladu s ciljevima dvostruke tranzicije,
- **ulaganjima u istraživanje i razvoj** na temelju javnih i privatnih ulaganja u istraživanje i razvoj

3. JAČANJE OTPORNOSTI JEDINSTVENOG TRŽIŠTA

Povećanje otpornosti jedinstvenog tržišta na krize

Jedinstveno tržište najvažniji je resurs EU-a koji nudi sigurnost, široko područje poslovanja i globalnu odskočnu dasku za naša poduzeća, uz široku dostupnost kvalitetnih proizvoda za potrošače. No taj se resurs ne može uzeti zdravo za gotovo. Poduzeća i građani posebno su u prvim danima pandemije bili pogođeni zatvaranjem granica, poremećajima u opskrbi i nedostatkom predvidljivosti.

Iako su postojeći instrumenti jedinstvenog tržišta korisni, u krizi se pokazalo da se mogu poboljšati u hitnim situacijama. Kao što je predsjednica von der Leyen najavila u veljači 2021.,¹⁶ Komisija će predložiti **Instrument jedinstvenog tržišta za hitne slučajeve** kao strukturno rješenje za osiguravanje dostupnosti i slobodnog kretanja ljudi, roba i usluga u kontekstu mogućih budućih kriza. Ovim bi se instrumentom trebala zajamčiti bolja razmjena informacija, koordinacija i solidarnost kada države članice donose mjere povezane s krizom. Njime će se ublažiti negativni učinci na jedinstveno tržište, uključujući osiguravanjem učinkovitijeg upravljanja. S pomoću tog instrumenta trebalo bi izgraditi i mehanizam kojim bi Europa mogla odgovoriti na nestašicu ključnih proizvoda ubrzanjem dostupnosti proizvoda (npr. postavljanjem i razmjenom standarda, ubrzanjem ocjene usklađenosti) te jačanjem suradnje u području javne nabave. Instrument će se uskladiti s relevantnim inicijativama politike kao što su predstojeći prijedlog za osnivanje Europskog nadzornog tijela za pripravnost i odgovor na zdravstvene krize (HERA) i utvrđivanje plana za prijevoz i mobilnost u hitnim situacijama kao i relevantnom međunarodnom praksom usmjerenom na rješavanje hitnih situacija ili osiguravanje i ubrzanje dostupnosti osnovnih proizvoda.

Slika 2 Ključni elementi instrumenta jedinstvenog tržišta za hitne slučajeve

Jedinstveno tržište koje dobro funkcionira kako bi se potaknuo oporavak

U prošloj godini ponovno je potvrđena potreba za uklanjanjem trajnih i znatnih prepreka koje otežavaju dobro funkcioniranje jedinstvenog tržišta¹⁷. Dobro funkcioniranje jedinstvenog tržišta zahtijeva neumorne napore u brojnim područjima:

- trajno upravljanje djelotvornom usklađenošću s postojećim pravilima jedinstvenog tržišta,
- trajno ulaganje u produbljivanje integracije u područjima koja nude najveće mogućnosti,
- prilagodba postojećih pristupa politici kada je to opravdano,
- nove strategije gdje je to potrebno (npr. kada prate dvostruke tranzicije).

Komisija će periodički procjenjivati glavne prepreke unutar svakog sektora u okviru godišnjeg izvješća o jedinstvenom tržištu, no sektor usluga zaslužuje posebnu pozornost zbog svoje veličine,¹⁸ međudjelovanja sa sektorom robe i svoje međusektorske prirode.

¹⁶ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/speech_21_745.

¹⁷ Vidjeti SWD(2020) 54 final i SWD(2021) 351, Godišnje izvješće o jedinstvenom tržištu za 2021.

Ulažu se novi naponi za uklanjanje ograničenja i prepreka, posebno u okviru **Radne skupine za osiguravanje primjene pravila jedinstvenog tržišta** (SMET)¹⁹, te provedbom drugih relevantnih mjera.²⁰ Napredak je tijekom proteklih godina bio prespor u nekoliko ključnih područja, posebno u području usluga. Punom provedbom **Direktive o uslugama** osigurat će se da države članice ispunjavaju svoje postojeće obveze, uključujući obvezu obavješćivanja kako bi se utvrdile i uklonile nove potencijalne regulatorne prepreke.

Poslovne usluge kao što su inženjerstvo, arhitektura, IKT i pravne usluge čine do 11 % BDP-a EU-a i ključni su čimbenici konkurentnosti za poduzeća. No ograničavaju ih restriktivna nacionalna pravila kao što su strogi zahtjevi za ulazak na tržište i obavljanje djelatnosti.²¹ Iako su europski standardi za robu donijeli velike koristi za poduzeća i potrošače jer se njima povećavaju kvaliteta i sigurnost, poboljšava transparentnost, smanjuju se troškovi i otvaraju tržišta za poduzeća, na njih otpada tek oko 2 % svih standarda. Standardima za usluge utvrđuju se tehnički zahtjevi, npr. razine kvalitete, performanse, interoperabilnost, zaštita okoliša, zaštite zdravlja ili sigurnosti. Njima se može povećati povjerenje potrošača i mogu se dodatno integrirati europska tržišta usluga. Standardi mogu pridonijeti uklanjanju prepreka povezanih s višestrukim nacionalnim zahtjevima za certifikaciju. Komisija će istražiti prednosti **zakonodavnog prijedloga za reguliranje ključnih poslovnih usluga uz potporu usklađenih normi**, počevši s ocjenom najrelevantnijih područja poslovnih usluga u kojima bi se usklađenim normama mogla dodati vrijednost.²²

Zakonodavstvom EU-a jamči se da će se na upućene radnike u cijelom EU-u primjenjivati skup obveznih prava i radnih uvjeta, no u povratnim informacijama dionika stalno se ističu administrativne poteškoće s **upućivanjem radnika**. Poduzećima može biti opterećujuće slati inženjere ili tehničko osoblje poduzećima ili krajnjim korisnicima u drugoj državi članici, primjerice u građevinarstvu. Komisija će nastaviti surađivati s državama članicama kako bi osigurala pravilno prenošenje i provedbu Direktive o upućivanju radnika²³. Komisija će surađivati s državama članicama na izradi **zajedničkog obrasca u elektroničkom obliku** za prijavu upućivanja radnika, a da se pritom ne ugrozi pravni okvir i zaštita radnika osigurana tim okvirom. Jedinstveni digitalni obrazac u početku bi se mogao uvesti na dobrovoljnoj osnovi.

U krizi je istaknuto i da je **nadzor tržišta** ključan, jer se nadležna tijela država članica suočavaju s povećanim brojem nesukladnih i opasnih proizvoda. To je bio slučaj s određenom osobnom zaštitnom opremom i medicinskim proizvodima za kojima postoji velika potražnja. Stoga je prioritet jačanje koordinacije, ulaganja, resursa i digitalizacije tijela, kako unutar jedinstvenog tržišta tako i na granicama Unije.²⁴ Komisija će podupirati i poticati tijela za nadzor tržišta da povećaju **digitalizaciju inspekcija proizvoda i prikupljanja podataka** i upotrebljavaju najmodernije tehnologije za praćenje nesukladnosti i opasnih proizvoda, kao što je najavljeno u

¹⁸ Sektor predstavlja 70 % BDP-a EU-a i jednak udio u zaposlenosti.

¹⁹ SMET je forum na visokoj razini na kojem Komisija i države članice zajednički traže rješenja za uklanjanje prepreka na jedinstvenom tržištu koje proizlaze iz nedostataka u izvršavanju ili provedbi. U prvoj godini taj je forum imao važnu ulogu u ocjenjivanju mjera država članica o granicama i mjera o ograničenjima putovanja kojima se ograničava slobodno kretanje unutar EU-a.

²⁰ SWD(2021) 351, Godišnje izvješće o jedinstvenom tržištu za 2021., Prilog I.

²¹ SWD(2021) 351, Godišnje izvješće o jedinstvenom tržištu za 2021. i COM(2020) 93.

²² Provela bi se temeljita analiza potencijala usklađenih normi za olakšavanje prekograničnih aktivnosti, tržišnog potencijala te otvaranja i ukupne gospodarske koristi, uključujući za MSP-ove i poduzetnice, kako bi se utvrdila prioriteta područja. Učinci na radne uvjete i prava radnika bit će predmet detaljnih razmatranja.

²³ COM(2019) 426 final.

²⁴ Uredba (EU) 2019/1020 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. lipnja 2019. o nadzoru tržišta i sukladnosti proizvoda i o izmjeni Direktive 2004/42/EZ i uredbi (EZ) br. 765/2008 i (EU) br. 305/2011.

akcijskom planu za provedbu jedinstvenog tržišta. Ulaganje u digitalizaciju informacija o sigurnosti i usklađenosti važno je i radi poboljšanja sljedivosti i kontrole proizvoda kojima se trguje. Štoviše, potrebna je namjenska izgradnja kapaciteta kako bi se osigurale djelotvorne i učinkovite provjere.

Budući da su MSP-ovi primarni pokretač inovacija u različitim industrijskim sektorima, treba ih uzeti u obzir u svim aktivnostima u okviru ove strategije. To se horizontalno odražava stavljanjem većeg naglaska na regulatorno opterećenje u skladu s revidiranim pristupom Komisije boljoj regulativi: uvođenjem pristupa „jedan za jedan” koji je prilagođen donošenju politika u EU-u; uslijed tog pristupa donositelji politika postaju svjesniji implikacija i troškova primjene zakonodavstva, posebno za MSP-ove²⁵.

U strategiji za MSP-ove Komisija je naglasila potrebu za većom pravednosti u odnosima između poduzeća radi potpore MSP-ovima koji se zbog nejednake moći u pregovorima s većim organizacijama suočavaju s povećanim rizikom od izloženosti nepoštenim poslovnim praksama i uvjetima na internetu i izvan njega. Kriza je posebno pokazala važnost i nužnost **e-trgovine**. Aktom o digitalnim uslugama prvi se put predlaže zajednički skup pravila o obvezama i odgovornosti posrednika na cijelom jedinstvenom tržištu, čime će se otvoriti mogućnosti za sva poduzeća, uključujući MSP-ove, i osigurati visoka razina zaštite za sve korisnike. Slično tome, aktom o digitalnim tržištima predlažu se usklađena pravila kojima se definiraju i zabranjuju određene prakse platformi koje djeluju kao digitalni „nadzornici pristupa“ koji bi mogli spriječiti ili usporiti da vrijedne i inovativne usluge dođu do potrošača, kako bi se osiguralo pravilno funkcioniranje jedinstvenog tržišta promicanjem učinkovite konkurencije na digitalnim tržištima, posebno konkurentnog i poštenog okružja internetskih platformi. Komisija poziva suzakonodavce da ubrzaju rad u cilju brzog donošenja.

Kašnjenje u plaćanju pogoršano je tijekom krize i to dodatno opterećuje MSP-ove. **Opservatorij EU-a za zakašnjenja plaćanja**, koji nadzire nepošteno prakse plaćanja i ²⁶ analizira kako se kašnjenje u plaćanju širi kroz lanac opskrbe, proširit će svoj trenutni rad u građevinskom sektoru i na druge sektore. Kako bi se riješio problem nepoštenih praksi kojima se pogoršavaju kašnjenja u plaćanju i koje često dovode do dugotrajnih sporova,²⁷ Komisija će osmisлити i provesti pilot-programe alternativnog rješavanja sporova.

Financijski pritisak i stečajevi vjerojatno će se povećati 2021. kada se postupno budu ukidale mjere pomoći²⁸. Rizik od prekomjerne financijske poluge i potreba za dokapitalizacijom mogu biti izraženi posebno za MSP-ove. Porast broja stečajeva mogao bi znatno utjecati na čitave lance opskrbe. To zahtijeva koordinaciju i izradu mjera koje moraju biti razmjerne predstojećim izazovima. Komisija je odlučna u namjeri da mobilizira znatna ulaganja, a sastavnica koja se odnosi na MSP-ove u okviru instrumenta InvestEU mogla bi potaknuti ulaganja u MSP-ove u iznosu od 45 milijardi EUR do kraja 2023.

Kako bi se otklonio rizik **solventnosti** koji utječe na MSP-ove, Komisija će olakšati razmjenu dobrih praksi o mjerama i poticajima koje je nekoliko država članica poduzelo za usmjeravanje

²⁵ COM(2021) 219 Bolja regulativa: zajedničkim snagama za bolje zakonodavstvo, https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/better_regulation_joining_forces_to_make_better_laws_en_0.pdf

²⁶ Jedan od temeljnih uzroka kašnjenja u plaćanju.

²⁷ Prema podacima Opservatorija u građevinskom sektoru EU-a sporovi najdulje traju (prosječno 20 mjeseci).

²⁸ Prema procjenama 11,4 % svih poduzeća izaći će na burzu kada se ukinu mjere potpore, ako ne uspiju doći do novih izvora financiranja. SWD(2021) 351, Godišnje izvješće o jedinstvenom tržištu za 2021.

pomoći održivim poduzećima. Komisija radi na namjenskoj kapitalnoj potpori MSP-ovima²⁹ s pomoću financijskih proizvoda iz fonda InvestEU te poziva države članice da doprinesu naporima na razini EU-a. U okviru inicijative REACT-EU pruža se prilagođena potpora MSP-ovima.

Državama članicama na raspolaganju je niz načina za pružanje potpore vlasničkom kapitalu u okviru nacionalnih programa potpore kako bi se ojačali solventnost i rast inovativnih MSP-ova i poduzeća srednje tržišne kapitalizacije u skladu s pravilima o državnoj potpori, uključujući privremeni okvir za državne potpore. Primjerice, to obuhvaća programe za pružanje državnih jamstava privatnim ulagačkim fondovima na temelju ideje da država pruža jamstvo kako bi privukla privatno financiranje, umjesto da sama osigurava kapital. Države članice mogu umjesto toga same dodijeliti određene povratne instrumente koje je kasnije moguće pretvoriti u bespovratna sredstva, ovisno o oporavku poduzeća i njihovoj sposobnosti otplate.

Komisija će nastaviti ostvarivati napredak u uspostavi jedinstvenog tržišta kapitala. Primjerice, Komisija ubrzava rad na financiranju MSP-ova vlasničkim kapitalom, uključujući širenje potpore za povećanje kapitala, strateška ulaganja i inicijalne javne ponude (IPO). Te će aktivnosti potaknuti ulaganja u zelene i digitalne tehnologije u svim fazama razvoja MSP-ova, od početne faze do faze rasta i širenja te izlaska na burzu. Novi javno-privatni fond za IPO podupirat će MSP-ove i poduzeća sa srednjom kapitalizacijom u postupku izlaska na burzu i nakon njega³⁰. Grupa EIB-a objavit će pozive za zainteresirane timove za upravljanje fondovima u drugoj polovini 2021.

Oporezivanje također ima ključnu ulogu u osiguravanju pravednosti i rasta: u novoj komunikaciji o oporezivanju poslovanja za 21. stoljeće utvrdit će se konkretni planovi za potporu oba cilja, uključujući konkretne mjere za MSP-ove.

Politika tržišnog natjecanja EU-a ima ključnu ulogu u održavanju jednakih uvjeta i jedna je od naših najvećih prednosti u osiguravanju jedinstvenog tržišta koje podupire rast i razvoj poduzeća. Očuvanje tržišnog natjecanja na jedinstvenom tržištu pridonosi otpornosti i konkurentnosti naših poduzeća na globalnim tržištima. Komisija će nastaviti pratiti i primjenu privremenog okvira za državne potpore (proširenog do kraja 2021.) i provedbu mjera državnih potpora povezanih s bolešću COVID-19 s ciljem postupnog ukidanja mjera za kriznu potporu kada to okolnosti dopuste, istovremeno izbjegavajući naglu obustavu potpore.

KLJUČNE MJERE	ROKOVI
Instrument za izvanredne situacije za jedinstveno tržište	prvo tromjesečje 2022.
Godišnje izvješće o jedinstvenom tržištu	godišnje
Mogući zajednički obrazac/predložak izjave o upućivanju radnika	prvo tromjesečje

²⁹ To se odnosi na MSP-ove na koje je negativno utjecala kriza izazvana bolešću COVID-19, u skladu s člankom 3. stavkom 1. točkom (g) Uredbe o fondu InvestEU, te koji krajem 2019. nisu bili u teškoćama u smislu da su primali državne potpore.

³⁰ U studiji Europske komisije "A Public-Private Fund to Support the EU IPO Market for SMEs" dostupnoj na adresi https://ec.europa.eu/info/evaluation-reports-economic-and-financial-affairs-policies-and-spending-activities_en predlaže se da bi se osnivanjem javno-privatnog fonda za IPO uz javno ulaganje od otprilike 740 milijuna EUR inicijalne javne ponude MSP-ova i poduzeća sa srednjom tržišnom kapitalizacijom u Europi mogle povećati za 10 %.

	2022.
jačanje nadzora jedinstvenog tržišta proizvoda iz EU-a i uvezenih proizvoda	četvrto tromjesečje 2022.
U okviru fonda InvestEU, rad na kapitalnoj potpori i financiranju vlasničkim kapitalom za potporu MSP-ovima	u tijeku

4. RJEŠAVANJE PROBLEMA OVISNOSTI: OTVORENA STRATEŠKA AUTONOMIJA U PRAKSI

Otvorenost za trgovinu i ulaganje prednost je i izvor rasta i otpornosti EU-a kao velikog uvoznika i izvoznika. No bolest COVID-19 negativno je utjecala na globalne lance opskrbe i dovela do nestašica u Europi. Kao što je istaknuto u industrijskoj strategiji za 2020., EU mora poboljšati svoju otvorenu stratešku autonomiju u ključnim područjima ³¹.

Kriza je dodatno naglasila potrebu za jačanjem **sposobnosti EU-a da se suoči s krizom i učini ono što je potrebno**. Poremećaji u lancu opskrbe zdravstvenog sektora bili su posebno zahtjevni, a uzrokovani su kombinacijom rastuće potražnje te manjka opskrbe i radne snage, unatoč proaktivnom odgovoru EU-a kako bi se osiguralo da (globalni) prometni putovi i lanci opskrbe ostanu otvoreni i sigurni koliko god je moguće. Noviji izazovi, kao što je nestašica poluvodiča s kojom se suočava automobilska industrija, naglašavaju da se Europa suočava i s drugim specifičnim ovisnostima. Pandemija je ubrzala osvješćivanje o tim pitanjima i potaknula zemlje poput Sjedinjenih Američkih Država³² da preispitaju svoje položaje u globalnim lancima vrijednosti.

EU ima i važne prednosti i kapacitete. Iako se EU suočava s određenim ovisnostima, druge zemlje također ovise o EU-u („reverzna ovisnost“). Uzajamna ovisnost može biti element stabilnosti u globalnim lancima vrijednosti. EU dijeli strane ovisnosti s našim partnerima („zajedničke ovisnosti“). One pružaju mogućnosti za izgradnju suradnje s partnerima koji slično razmišljaju kako bi se pronašla uzajamno korisna rješenja.

Mapiranje strateške ovisnosti i kapaciteta

Neki poremećaji zatekli su Europu i naglasili potrebu za boljim uvidom u strateške izazove s kojima se suočava, u to kako se oni mogu razvijati u budućnosti i u kojoj bi mjeri mogli dovesti do ranjivosti EU-a. Takve strateške ovisnosti utječu na temeljne interese EU-a, primjerice u vezi sa zdravljem i³³ sigurnošću te pristupanjem ključnim resursima i tehnologijama potrebnima za ekološku i digitalnu tranziciju.

Kao odgovor na zahtjev Europskog vijeća Komisija je provela dubinsku analizu na temelju trgovinskih podataka koji daju prvi uvid u opseg pitanja o kojima je riječ. Početna je analiza 5200 proizvoda koji se uvoze u EU pokazala da je njih 137 (6 % vrijednosti uvoza robe u EU) osjetljiva roba o kojoj je EU jako ovisan – većinom u energetski intenzivnim granama industrije

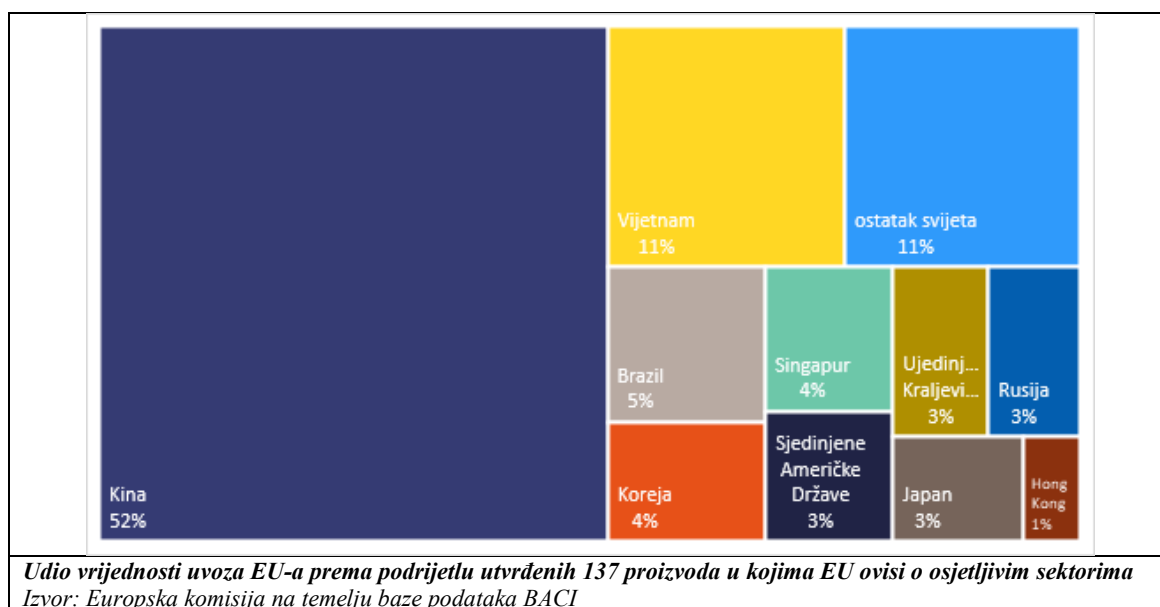
³¹U Izvešću o strateškim predviđanjima za 2021. Komisija će dati dugoročnu međusektorsku perspektivu za jačanje otvorene strateške autonomije Europe.

³² Izvršni nalog o američkim lancima opskrbe

³³ Farmaceutskom strategijom za Europu predviđene su mjere za rješavanje tih pitanja u pogledu opskrbe lijekovima (COM/2020/761)

(među ostalim riječ je o sirovinama³⁴) i zdravstvu (na primjer aktivni sastojci za farmaceutske industriju), te u drugim područjima bitnima za potporu zelenoj i digitalnoj transformaciji.

Oko polovine uvoza tih proizvoda o kojima ovisimo podrijetlom je iz Kine, a zatim iz Vijetnama i Brazila. No 34 proizvoda (0,6 % vrijednosti uvoza robe u EU) potencijalno su još osjetljiviji s obzirom na vjerojatnu malu mogućnost daljnje diverzifikacije i zamjene proizvodnjom u EU-u. Oko 20 od tih proizvoda su sirovine i kemikalije iz energetski intenzivnih industrija, a većina preostalih proizvoda je iz zdravstvenog sektora (primjerice aktivni farmaceutski sastojci i drugi proizvodi povezani sa zdravljem). Analiza je ukazala i na probleme i ovisnosti u području naprednih tehnologija, primjerice tehnologija za oblak i mikroelektronike, uglavnom povezane sa strukturom globalnog tržišta.

U analizi se ističe i pitanje mogućih unutarnjih ovisnosti na jedinstvenom tržištu, povezanih s koncentracijom aktivnosti na razini pojedinačnih poduzeća. U takvim slučajevima politika tržišnog natjecanja EU-a i provedba mogu imati važnu ulogu u uklanjanju mogućih rizika povezanih s takvim unutarnjim ovisnostima tako što će osigurati da tržišta ostanu otvorena i pravedna.

U radnom dokumentu službi Komisije³⁵ koji je priložen ovoj ažuriranoj Komunikaciji predstavljeni su rezultati šest dubinskih studija strateških područja na temu **sirovina, baterija, aktivnih sastojaka u farmaceutskim proizvodima, vodika, poluvodiča te tehnologija računalstva u oblaku i najsuvremenijih tehnologija**, u kojima su detaljnije mapirane strateške ovisnosti i njihov utjecaj. Komisija će surađivati s državama članicama, industrijom i socijalnim partnerima, među ostalim uz potporu industrijskog foruma ili u okviru strukturiranog dijaloga o sigurnosti opskrbe lijekovima³⁶ i farmaceutskoj strategiji, kako bi produbila tu analizu i nastavila rješavati problem utvrđene strateške ovisnosti.

³⁴ Komisija će do ljeta 2021. objaviti dodatnu detaljnu analizu kritičnih lanaca opskrbe za energetski sektor. Ovom je analizom istaknuto da su sirovine i prerađeni materijali ključni za osiguravanje energetske sigurnosti i uspjeha prelaska na čistu energiju.

³⁵Radni dokument službi Komisije o strateškim ovisnostima i kapacitetima, SWD(2021) 352.

³⁶ https://ec.europa.eu/health/human-use/strategy/dialogue_medicines-supply_en.

Komisija će pokrenuti **drugu fazu detaljnog preispitivanja** mogućih ovisnosti u ključnim područjima, uključujući proizvode, usluge ili tehnologije ključne za dvostruku tranziciju, kao što su obnovljivi izvori energije, skladištenje energije i kibersigurnost. Osim toga, sustavom praćenja u okviru Komisijina Opservatorija za ključne tehnologije³⁷ i postupkom periodičnog preispitivanja obuhvatit će se postojeće ovisnosti i rizici budućih (tehnoloških) ovisnosti.

Stvaranje paketa instrumenata za smanjenje i sprečavanje strateških ovisnosti

U većini je slučajeva industrija u najboljem položaju da sama svojim korporativnim politikama i odlukama poboljša otpornost i smanji ovisnost koja može dovesti do ranjivosti, među ostalim diversifikacijom dobavljača, povećanom uporabom sekundarnih sirovina i zamjenom drugim ulaznim materijalima. Međutim, postoje situacije u kojima su alternativni dobavljači nedostupni jer su proizvodnja ili nabava koncentrirane na samo jednom zemljopisnom području.

U područjima od strateške važnosti Komisija utvrđuje mjere javne politike kojima se mogu poduprijeti nastojanja industrije da riješi probleme te ovisnosti i razvije strateške potrebe za kapacitetima: diversifikacijom ponude i potražnje oslanjajući se na različite trgovinske partnere kad god je to moguće, ali i stvaranjem zaliha i samostalnim djelovanjem kad god je to potrebno. To bi se općenito trebalo temeljiti na **kombinaciji mjera** koje su ciljano prilagođene i razmjerne potrebama sektora i prepoznatim rizicima. Komisija će blisko surađivati s relevantnim dionicima kako bi utvrdila mjere za jačanje položaja EU-a u globalnim lancima vrijednosti, među ostalim jačanjem i diversifikacijom vanjske trgovine, stvaranjem novih mogućnosti za zemlje s niskim i srednjim dohotkom. Kružno gospodarstvo i poboljšana učinkovitost resursa također pridonose smanjenju ovisnosti i jačanju otpornosti. Osim toga, te bi mjere trebale omogućiti EU-u da ojača vlastite kapacitete, oslanjajući se na prednosti potpuno funkcionalnog jedinstvenog tržišta s otvorenim i konkurentnim tržištima. Iskoristit će svoje povlaštene odnose s najbližim susjedima, posebno onima koji su već uključeni u proces regulatorne konvergencije s EU-om.

Komisija će, kako je navedeno u njezinu pregledu trgovinske politike³⁸, raditi na diversifikaciji međunarodnih lanaca opskrbe i **uspostavi međunarodnih partnerstava** s ciljem povećanja pripravnosti.

U područjima u kojima postoje međusobne ovisnosti EU-a i njegovih partnera³⁹, EU može odabrati udruživanje resursa i izgradnju snažnijih i raznolikijih alternativnih lanaca opskrbe s našim najbližim saveznicima i partnerima. Transatlantski odnosi te politika proširenja i susjedstva temelji su tih nastojanja, kao i sporazumi o slobodnoj trgovini s drugim partnerima i trgovinski blokovi. Predloženo Vijeće za trgovinu i tehnologiju EU-a i SAD-a moglo bi na temelju transatlantskih odnosa osigurati platformu za suradnju.

Komisija će dodatno ispitati reverzne ovisnosti i utvrditi područja u kojima druge zemlje ovise o EU-u. Bolje razumijevanje takvih međuovisnosti može pridonijeti boljem političkom odgovoru EU-a.

Komisija će nastaviti podupirati **industrijske saveze** u strateškim područjima u kojima su takvi savezi utvrđeni kao najbolji alat za ubrzavanje aktivnosti koje se inače ne bi pokrenule te u

³⁷ COM(2021) 70, Akcijski plan za postizanje sinergije između civilne, obrambene i svemirske industrije.

³⁸ COM(2021) 66.

³⁹ Na primjer, analizom osjetljivih sektora utvrđeno je da EU i SAD uvelike ovise o otprilike 20 proizvoda uvezenih iz Kine (među ostalim u području zdravstva, energetske intenzivnih industrija, obnovljivih izvora energije i digitalnih/elektroničkih ekosustava). Isto vrijedi i za ostale bliske trgovinske partnere EU-a.

kojima pomažu privući privatne ulagače kako bi raspravljali o novim poslovnim partnerstvima i modelima na otvoren i transparentan način koji je potpuno u skladu s pravilima tržišnog natjecanja i u kojima imaju potencijal za inovacije i otvaranje visokovrijednih radnih mjesta. Komisija će posebnu pozornost posvetiti uključivosti saveza za novoosnovana poduzeća i MSP-ove. Ti savezi trebali bi nadopunjavati javno-privatna partnerstva⁴⁰ i osigurati široku i otvorenu platformu za uspostavu strateških planova i učinkovitu koordinaciju planova ulaganja u istraživanje, razvoj i inovacije za tehnologije u posebnim sektorima. Komisija je već pokrenula industrijske saveze u trima od šest područja u kojima u okviru ove Komunikacije iznosi detaljna preispitivanja: u području sirovina, baterija i vodika.

Na temelju tog pozitivnog iskustva Komisija priprema pokretanje dvaju saveza koji su već najavljeni u novoj industrijskoj strategiji i Komunikaciji o digitalnom desetljeću u digitalnom sektoru: **savez za prerađivače i poluvodičke tehnologije** te **savez za industrijske podatke, računalstvo na rubu mreže i računalstvo u oblaku**. Okupljanjem širokog raspona dionika ti će savezi pomoći u postizanju ključnih ciljeva politike EU-a u području mikroelektronike i jačanju europskog industrijskog položaja na globalnom tržištu računalstva u oblaku i računalstva na rubu mreže, posebno s obzirom na trend povećanja distribucije i decentralizacije kapaciteta za obradu podataka i potrebu da se omogući univerzalan sektor računalstva u oblaku koji ne ovisi o proizvodima jednog dobavljača.

Komisija razmatra i pripremu: i./ **saveza za svemirski lansirni sustav** kako bi se okupili svi veliki i mali igrači u cilju postizanja globalno konkurentnog, troškovno učinkovitog i autonomnog pristupa svemiru za EU; ii./ **saveza za zrakoplovstvo bez emisija** kako bi se osigurala spremnost tržišta za disruptivne konfiguracije zrakoplova (npr. vodik, električna energija), iskorištavanje postojećih ulaganja u okviru inicijative „Clean Sky” i doprinos cilju klimatske neutralnosti Europe do 2050., uz potpunu komplementarnost sa savezom za obnovljiva i niskougljična goriva⁴¹ koji je u razmatranju.

Komisija će i dalje podupirati nastojanja država članica da udruže javna sredstva putem **važnih projekata od zajedničkog europskog interesa** (IPCEI) u područjima u kojima tržište samo ne može osigurati revolucionarne inovacije, kao što je bio slučaj u području baterija⁴² i mikroelektronike.⁴³ Države članice i poduzeća zajednički su izrazili interes za uključivanje u dodatne važne projekte od zajedničkog europskog interesa, kao što su računalstvo u oblaku sljedeće generacije, vodik, niskougljična industrija, farmaceutski proizvodi i drugi IPCEI-ovi za najsuvremenije poluvodiče. Komisija će pomno ispitati te projektne planove i, ako su ispunjeni kriteriji, pratit će ih tijekom realizacije. U odgovarajućim slučajevima, kao što je slučaj s baterijama, industrijska udruženja mogu pomoći u pripremi tih važnih projekata od zajedničkog europskog interesa.

Iz proračuna EU-a mogu se podupirati i ulaganja u područja od strateške važnosti. Na primjer, nacionalni planovi za oporavak i otpornost mogu uključivati doprinose odjeljcima država članica u okviru programa InvestEU, a države članice mogle bi dio svojih dodijeljenih nacionalnih sredstava iskoristiti za ulaganje u te sektore.

⁴⁰Uključujući strateške istraživačke i inovacijske programe partnerstava Obzor Europa koje podupiru industrija i države članice, na kojima se temelje planovi za industrijsku tehnologiju EIP-a (COM(2020) 628), str. 10. U programu Obzor Europa predloženo je 49 javno-privatnih partnerstava i gotovo 25 milijardi EUR doprinosa EU-a, s ciljem mobilizacije barem istog iznosa od privatnih partnera i država članica.

⁴¹ COM(2020) 789 Strategija za održivu i pametnu mobilnost

⁴² https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/IP_21_226.

⁴³ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/et/ip_18_6862.

Strateške ovisnosti mogu imati **poseban učinak na MSP-ove**, od viših troškova prelaska do nedostatka dinamičnih zajednica novoosnovanih poduzeća i inovativnih manjih pružatelja usluga. Europska platforma za suradnju klastera i Europska poduzetnička mreža poduzet će u 2021., uz kombinirani proračun od 61 milijun EUR u okviru programa jedinstvenog tržišta, pojačane mjere kako bi se MSP-ovima pomoglo u rješavanju problema poremećaja i ranjivosti ili kako bi im se pomoglo u diversifikaciji povezivanjem s novim lokalnim i prekograničnim partnerima, čime će se povećati njihova otpornost. Digitalna rješenja, kao što su podatkovni prostori u sektoru industrijske proizvodnje, dovela bi i do fleksibilnijih lanaca opskrbe.

Status tehnološkog predvodnika donosi i **status predvodnika u postavljanju standarda** i osiguravanju interoperabilnosti. Globalnom konvergencijom istih međunarodnih standarda pridonosi se smanjenju troškova prilagodbe i jačaju se EU-ovi i globalni lanci vrijednosti. Kako bi EU zadržao svoj utjecaj u određivanju globalnih standarda, njegov normizacijski sustav, koji je temelj jedinstvenog tržišta, mora funkcionirati na brz i učinkovit način. Bez obzira na to radi li se o vodiku, baterijama, odobalnim vjetroelektranama, sigurnim kemikalijama, kibersigurnosti ili svemirskim podacima, našoj su industriji potrebni europski i međunarodni standardi kojima se pravovremeno podupire njezina dvostruka tranzicija. Uspostavljanje globalnog vodstva u pogledu tih ključnih prioritetnih standarda ključno je pitanje i za konkurentnost i otpornost industrija EU-a.

Komisija će predstaviti **strategiju o normizaciji**. Time će se poduprijeti odlučniji stav o europskim interesima u normizaciji (u EU-u i svijetu) i otvorenoj suradnji s drugima u određenim područjima od zajedničkog interesa (npr. sa SAD-om i Kanadom u pogledu zakonite i etičke uporabe umjetne inteligencije). U tom će kontekstu Komisija procijeniti jesu li za postizanje tih ciljeva potrebne izmjene Uredbe o normizaciji. Zajednička radna skupina Komisije i europske organizacije za normizaciju definirat će dogovorena rješenja za brzo donošenje tih standarda koji su utvrđeni kao ključni. Komisija će posebnu pozornost posvetiti i predviđanju potreba za normizacijom kojima se podupire dvostruka tranzicija industrijskih sektora.

Europska poduzeća moraju imati jednake uvjete na globalnoj razini i na jedinstvenom tržištu. Tržišno natjecanje i trgovinske politike EU-a moraju i dalje biti odlučni u suzbijanju nepoštenih i prisilnih praksi te u rješavanju zajedničkih globalnih problema davati prednost međunarodnoj suradnji. U vezi s ovom Komunikacijom Komisija predlaže pravni instrument za rješavanje potencijalno **štetnih učinaka koje strane subvencije** imaju na jedinstveno tržište. Njime će se osigurati provjera subvencija koje potencijalno štete tržišnom natjecanju, a koje strane vlade dodjeljuju poduzećima koja žele kupiti poduzeće iz EU-a ili sudjelovati u javnoj nabavi. Komisija će s našim trgovinskim partnerima i dalje rješavati problematiku industrijskih subvencija koje štete tržišnom natjecanju.

Godišnja potrošnja putem javne nabave iznosi 14 % BDP-a Unije. Europski okvir za javnu nabavu može pomoći u jačanju konkurentnosti poduzeća, među ostalim primjenom strateških kriterija, posebno za zelenu, socijalnu i inovativnu nabavu, uz istodobno osiguravanje transparentnosti i tržišnog natjecanja. Važno je i povećati javnu nabavu u pogledu inovativnih digitalnih rješenja i u području istraživanja i razvoja⁴⁴. Osim toga, Komisija će izraditi **smjernice za učinkovitu upotrebu javne nabave za jačanje otpornosti ključnih sektora**, koristeći se

⁴⁴Europa ima najmanja ulaganja u javnu nabavu inovativnih rješenja u usporedbi s njezinim glavnim trgovinskim partnerima u području digitalnih rješenja te u području istraživanja i razvoja (faktor 3. i faktor 5. nedovoljnih ulaganja).

<https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/news/final-report-available-benchmarking-innovation-procurement-investments-and-policy-frameworks-across>

paketom instrumenata kako bi se javnim naručiteljima pomoglo da utvrde i svladaju strateške rizike opskrbe i ovisnosti te diversificiraju bazu dobavljača.

KLJUČNE MJERE	ROKOVI
Donijeti prijedlog za rješavanje potencijalno štetnih učinaka koje strane subvencije imaju na jedinstveno tržište	svibanj 2021.
Periodički pregled strateških ovisnosti i praćenje rizika povezanih sa strateškim ovisnostima	Od 2021.
Istraživanje međunarodnih partnerstava i suradnje radi rješavanja problematike strateških ovisnosti	Od 2021.
Pokretanje saveza u području procesora i poluvodičke tehnologije za industrijske podatke, računalstvo na rubu mreže i računalstvo u oblaku	drugo tromjesečje 2021.
Pojačano djelovanje u pogledu poremećaja i ranjivosti u lancu opskrbe MSP-ova	četvrto tromjesečje 2021.
Donošenje strategije normizacije	treće tromjesečje 2021.
Smjernice za utvrđivanje i rješavanje problematike strateških ovisnosti putem javne nabave	prvo tromjesečje 2022.

5. UBRZAVANJE DVOSTRUKE TRANZICIJE

Industrijska strategija 2020. sadržavala je popis mjera za potporu ekološkoj i digitalnoj tranziciji industrije EU-a, od kojih su mnoge već provedene,⁴⁵ no pandemija je drastično utjecala na brzinu i opseg te transformacije. Sad je jasnije no ikad da će poduzeća koja teže održivosti i digitalizaciji vjerojatnije biti uspješnija od drugih. Zbog toga je digitalna transformacija poduzeća jedna od četiriju glavnih točaka digitalnog kompasa.⁴⁶

Zajedničko osmišljavanje načina tranzicije u relevantnim industrijskim sektorima

Godišnje izvješće o jedinstvenom tržištu za 2021.⁴⁷ prva je analiza izazova s kojima se suočava dosad utvrđenih **14 industrijskih sektora**, ali i transformativnih inicijativa koje su već poduzete kako bi se ostvarila dvostruka tranzicija i povećala otpornost. Na primjer, u popratnom radnom dokumentu službi Komisije⁴⁸ o čistom i konkurentnom europskom čeliku detaljno se razmatra što ekološka i digitalna tranzicija znači za taj sektor te se objašnjava kako mjere politike EU-a podupiru industriju kao predvodnika tranzicije.

Te analize mogu po potrebi poslužiti za zajedničko osmišljavanje **načina tranzicije** za sektore, u partnerstvu s industrijom, javnim tijelima, socijalnim partnerima i drugim dionicima. Tim će se načinima omogućiti bolje razumijevanje opsega, troškova, dugoročnih koristi i uvjeta potrebnog djelovanja koje ide u korak s dvostrukom tranzicijom za najvažnije sektore, što će rezultirati akcijskim planom u korist održive konkurentnosti. Takvim bi se planom trebali uzeti u obzir relevantni doprinosi kao što su planovi industrijske tehnologije najavljeni u Komunikaciji o

⁴⁵SWD(2021) 351, Godišnje izvješće o jedinstvenom tržištu za 2021., odjeljak 3. i Prilog II.

⁴⁶COM(2021) 118 final.

⁴⁷SWD(2021) 351, Godišnje izvješće o jedinstvenom tržištu za 2021., Prilog III.

⁴⁸SWD(2021) 353, Prema konkurentnom i čistom europskom čeliku

europskom istraživačkom prostoru⁴⁹ i oni razvijeni u okviru Akcijskog plana za postizanje sinergije između civilne, obrambene i svemirske industrije⁵⁰.

Prednost bi trebalo dati sektorima koji se suočavaju s najvećim izazovima pri ispunjavaju klimatskih ciljeva i ciljeva održivosti te prihvaćaju digitalnu transformaciju i čija konkurentnost o tome ovisi, kao što su energetske intenzivne industrije (uključujući sektore kemikalija i čelika)⁵¹ i građevinarstvo, kao i sektori koji su snažno pogođeni krizom i koji imaju koristi od ubrzanja svoje dvostruke tranzicije kako bi se potaknuo njihov oporavak (kao što su turizam i mobilnost⁵²).

Potporna poslovnom modelu ekološke i digitalne tranzicije

Industrija EU-a prihvatila je izazove i mogućnosti koje donosi dvostruka tranzicija. Spremna je ulagati, ali traži predvidljivost i realan poslovni model s dosljednim i stabilnim regulatornim okvirom za pristup kapacitetima i infrastrukturi, financiranju inovacija i uvođenja, sirovinama i dekarboniziranoj energiji, mjerama na strani potražnje za klimatski neutralnim proizvodima i proizvodima kružnoga gospodarstva te odgovarajućim vještinama. Oni su nužni za konkurentnu tranziciju.

EU ima neposrednu priliku podržati takve poslovne modele u kontekstu napora koje ulaže u oporavak. Proračun EU-a i instrument NextGenerationEU, a posebno Mehanizam za oporavak i otpornost, trebali bi se upotrebljavati kao odskočna daska za ubrzanje oporavka u Europi i jačanje predanosti ekološkoj i digitalnoj tranziciji. S obzirom na njihovu važnost za sve države članice, na veličinu potrebnih ulaganja i njihov potencijal za poticanje rasta i otvaranje novih radnih mjesta te za iskorištavanje prednosti ekološke i digitalne tranzicije, Komisija snažno potiče države članice da u svoje nacionalne planove za oporavak i otpornost uključe ulaganja i reforme u ograničeni broj važnih područja⁵³. Komisija sada pažljivo ocjenjuje nacionalne planove i pratit će njihovu provedbu kako bi se osiguralo da je najmanje 37 % sredstava namijenjeno ekološkim ulaganjima i najmanje 20 % sredstava namijenjeno digitalizaciji. Mnogi nacionalni planovi za oporavak i otpornost usmjerit će financiranje na ulaganja u ekološke i digitalne MSP-ove. Fondovi kohezijske politike za razdoblje 2021. – 2027. bit će snažno usmjereni na dvostruku tranziciju, čime će se doprinijeti zelenoj i digitalnoj transformaciji gospodarstva EU-a.

Planovi za oporavak i otpornost nude dosad neviđenu priliku za udruživanje snaga u **višedržavnim projektima** za izgradnju digitalnih i zelenih ključnih kapaciteta. Nekoliko država članica izrazilo je namjeru da u svoje nacрте nacionalnih planova uključe višedržavne projekte. Ti bi projekti mogli ubrzati prijeko potrebna ulaganja u području vodika, 5G koridora, zajedničke podatkovne infrastrukture i usluga, održivog prometa, lanca blokova ili europskih digitalnoinovacijskih centara. Komisija procjenjuje mogućnosti za učinkovit mehanizam kojim bi se ubrzala provedba takvih višedržavnih projekata, čime bi se osobito omogućila eventualno zajedničko financiranje od strane država članica i EU-a⁵⁴.

⁴⁹COM(2020) 628 final, Novi EIP za istraživanje i inovacije

⁵⁰ COM(2021) 70 final, Akcijski plan za postizanje sinergije između civilne, obrambene i svemirske industrije.

⁵¹Trebalo bi razviti sinergije između načina tranzicije i indikativnih dobrovoljnih planova, kako je predviđeno europskim propisom o klimi.

⁵² Uzimajući u obzir strategiju održive i pametne mobilnosti (COM(2020) 789 final).

⁵³ Godišnja strategija održivog rasta 2021., COM(2020) 575 final. Nazivi vodećih područja su: Energija, Obnova, Punjenje i opskrba, Povezivanje, Modernizacija, Ekspanzija, Prekvalifikacije i usavršavanje,

⁵⁴Kako je najavljeno u Komunikaciji „Digitalni kompas za 2030.“, COM(2021) 118 final.

Provedbom pravila tržišnog natjecanja, posebno pravila o državnim potporama, osigurat će se da javna sredstva za oporavak ne zamjenjuju, nego potiču dodatna privatna ulaganja. Komisija provodi i **opsežno preispitivanje pravila EU-a o tržišnom natjecanju** kako bi se osiguralo da su prikladna za potporu ekološkoj i digitalnoj tranziciji u korist Europljana, u vrijeme kad se i globalno tržišno natjecanje znatno mijenja. Revizijom **pravila o državnim potporama za zaštitu okoliša i energiju** omogućit će se državama članicama da pomognu poduzećima u dekarbonizaciji svojih proizvodnih procesa i uvođenju zelenijih tehnologija u kontekstu zelenog plana i nove industrijske strategije. **Pravilima o državnim potporama za važne projekte od zajedničkog europskog interesa** potiču se prekogranična ulaganja u revolucionarne inovacije u kojima tržište ne preuzima rizik samo i jedino ako pozitivni učinci rješavanja problema očitog tržišnog neuspjeha nadmašuju rizik od narušavanja jedinstvenog tržišta. Iako je nedavna evaluacija aktualne Komunikacije o važnim projektima od zajedničkog europskog interesa pokazala da propisi dobro funkcioniraju, bile bi potrebne određene ciljne prilagodbe, među ostalim kako bi se dodatno povećala njihova otvorenost i olakšalo sudjelovanje MSP-ova te pružile smjernice o kriterijima za objedinjavanje sredstava iz nacionalnih proračuna i programa EU-a. Novim smjericama za regionalne državne potpore državama članicama će se omogućiti da pomognu regijama u najnepovoljnijem položaju kako bi sustigle ostale regije i kako bi se smanjile nejednakosti, kao i regijama koje se suočavaju s tranzicijskim ili strukturnim izazovima, istodobno osiguravajući jednake uvjete tržišnog natjecanja među državama članicama.

U svojoj evaluaciji **Smjernica o državnim potporama za širokopojasne mreže** Komisija ocjenjuje jesu li ta pravila svrsishodna i u skladu s nedavnim tehnološkim i tržišnim kretanjima, kako bi se njima u potpunosti mogle poduprijeti ambicije EU-a u pogledu uvođenja širokopojasne infrastrukture u skladu s ciljevima politike utvrđenima, među ostalim, u gigabitnom društvu i komunikacijama o digitalnom desetljeću. Nadalje, tekućim preispitivanjem **protumonopolskih pravila koja se primjenjuju na horizontalne sporazume** među poduzećima obuhvatit će se, među ostalim, pitanja koja su ključna za ekološku i digitalnu tranziciju, kao što su sporazumi o istraživanju i razvoju, te će se pružiti smjernice o takozvanim „sporazumima o održivosti” i sporazumima o razmjeni podataka i objedinjavanju podataka kojima se potiče tržišno natjecanje. Slično tome, cilj je aktualnog preispitivanja Uredbe o skupnom izuzeću vertikalnih sporazuma i Vertikalnih smjernica prilagoditi primjenjiva pravila novim okolnostima na tržištu, u kontekstu povećanja e-trgovine, a posebno internetske prodaje, te pružiti ažurirane smjernice poduzećima o tim pitanjima. Također se preispituje **Obavijest o utvrđivanju tržišta**, uzimajući u obzir kretanja kao što su digitalizacija i globalizacija. Komisija je u okviru **pregleda trgovinske politike** izradila plan na temelju kojeg bi trgovinska politika u potpunosti ispunila svoju ulogu u dvostrukoj tranziciji. Budući da je EU usmjeren na provedbu trgovinskih i investicijskih sporazuma, u postojećim trgovinskim sporazumima iskoristit će sve ugrađene fleksibilnosti kako bi sporazumi bili svrsishodni i odgovorili na nove izazove povezane s ekološkom i digitalnom tranzicijom.

Kako bi poduprla financiranje zelenog oporavka, Komisija priprema svoju **obnovljenu strategiju održivog financiranja** i zakonodavnu inicijativu o **održivom korporativnom upravljanju** kojom se osigurava da poduzeća postupaju s dužnom pažnjom. Osim toga, potpora zelenim ulaganjima bit će povezana s razvojem novih standarda za zeleno financiranje.

Prije ljetne stanke 2021. Komisija će predstaviti paket „za cilj od 55 %” u kojem će iznijeti dosljednu reviziju ključnih instrumenata klimatskog i energetskog paketa za 2030. u cilju postizanja klimatski neutralne Europe do 2050. Komisija će predstaviti **mehanizam za prilagodbu ugljika na granicama** za odabrane sektore kako bi se bolje suzbili rizici od istjecanja ugljika, uz potpuno poštovanje pravila WTO-a. Dok se ne uvedu potpuno učinkovita alternativna rješenja trebalo bi nastaviti upotrebljavati postojeće alate za suzbijanje rizika od istjecanja ugljika u energetski intenzivnim industrijama izloženim globalnim trgovinskim kretanjima. S obzirom na raznolikost

pristupa određivanju cijena ugljika diljem svijeta, Komisija će se obratiti međunarodnim partnerima EU-a kako bi pronašla temelje za suradnju u tom području.

Programom Obzor Europa sa svim svojim alatima – partnerstvima⁵⁵, Europskim vijećem za inovacije i Institutom za inovacije i tehnologiju – poduprijet će se paneuropski inovacijski sektor sljedeće generacije za ekološku i digitalnu tranziciju. **Inovacijski fond** i dalje će pružati ključnu potporu komercijalnoj demonstraciji inovativnih niskougljičnih tehnologija u više sektora. U okviru prijedloga revidirane Direktive o ETS-u Komisija razmatra predlaganje **europskog pristupa ugovorima za kompenzaciju razlike u odnosu na ugljik**, koristeći prihode iz ETS-a i dopunjujući druge oblike potpore u okviru inovacijskog fonda.

Trenutačna ulaganja u obnovljive izvore energije, skladištenje energije, mreže, interkonekcije i industrijsku transformaciju u EU-u prespora su⁵⁶. Kako bi se ekološkom tranzicijom ostvarila istinski održiva konkurentnost, industriji je potreban pristup obilnoj, cjenovno pristupačnoj i dekarboniziranoj električnoj energiji te su u tom pogledu potrebni dodatni naponi. Komisija će surađivati s državama članicama kako bi povećala svoje ambicije u pogledu obnovljivih izvora energije i pojednostavnila postupke izdavanja dozvola. Geografski laboratorij za energetiku i industriju, alat koji razvija Zajednički istraživački centar Komisije u suradnji s dionicima iz industrije, pružat će geoprostorne informacije poduzećima i projektantima energetske infrastrukture. Industrijski potrošači, MSP-ovi i zajednice također mogu surađivati s ciljem dugoročne sigurnosti cijena za projekte obnovljive energije i poboljšanog ekološkog otiska. Komisija će u lipnju 2021. razmotriti mjere koje su dio revidirane Direktive o energiji iz obnovljivih izvora kako bi podržala prihvaćanje **korporativnih ugovora o kupnji električne energije iz obnovljivih izvora** i uklonila sve neopravdane prepreke.

Širenje tržišta i globalni rast potražnje za vjetroturbinama, fotonaponskim pločama i pametnim energetskim tehnologijama ključna je prilika jer bi veća proizvodnja trebala rezultirati nižim troškovima energije za industriju i društvo u cjelini. Komisija pozdravlja nastojanja za povećanje proizvodnje tih tehnologija u EU-u, primjerice u okviru europske inicijative za solarnu energiju koju predvodi industrija. Komisija radi i na mjerama za ekološki dizajn solarnih ploča, uključujući moguće zahtjeve u pogledu ugljičnog otiska.

Europski savez za **sirovine** (ERMA) uspostavlja portfelj projekata za vrijednosne lance rijetkih zemalja i magneta te za skladištenje energije i pretvorbu materijala. Provedbom svih projekata utvrđenih ERMA-om moglo bi se omogućiti da se do 2030. do 60 % godišnjeg kapaciteta energije vjetra u EU-u oslanja na rijetke zemne magnete proizvedene u EU-u, a da EU do 2030. može pokriti 20 % svoje predviđene potražnje za niklom⁵⁷.

Od ključne će važnosti biti kontinuirani rad na ostvarivanju održivog dizajna proizvoda, **kružnoga gospodarstva** te povećanog prikupljanja i recikliranja sirovina, kao i funkcionalnog tržišta sekundarnih sirovina. Komisijinim Prijedlogom uredbe o baterijama pruža se inovativan regulatorni okvir za baterije koji obuhvaća njihov cijeli životni ciklus.

⁵⁵Obuhvaća, među ostalim, čisti čelik, prerađivačke industrije, vodik, baterije, cestovni promet bez emisija, čist zračni promet, vodni promet bez emisija, održivi izgrađeni okoliš i naprednu proizvodnju

⁵⁶SWD(2020) 176 final, Procjena učinka priložena Planu za postizanje klimatskog cilja do 2030. (tablica 12.); Agora-Energiewende & EMBER (2021.): Europski energetski sektor 2020. Najnoviji nacionalni energetski i klimatski planovi upućuju na povećanje proizvodnje energije vjetra i solarne energije u razdoblju od 2020. do 2030. za 72 TWh godišnje, ali za postizanje klimatskog cilja od 55 % bilo bi potrebno 93–100 TWh godišnje.

⁵⁷Vidjeti poglavlje 5.1. radnog dokumenta službi Komisije SWD(2021) 352, Strateške ovisnosti i kapaciteti za temeljne izračune.

MSP-ovi mogu profitirati od zelene tranzicije, ali su im potrebni savjeti i financijska potpora kako bi što bolje iskoristili tu tranziciju. Europska poduzetnička mreža već uvodi savjetnike za održivost koji će MSP-ovima pružati posebne savjete i koji će od 2022 biti u potpunosti dostupni. Promicat će i inovacije MSP-ova u području proizvodnje dekarbonizirane električne energije, uključujući upotrebu solarnih ploča i energetske učinkovitost. Digitalizacija je ključna i za MSP-ove te će sve relevantne platforme⁵⁸ zajedno djelovati kako bi podržale MSP-ove u njihovim ekosustavima, npr. usvajanjem poslovnih modela temeljenih na podacima i rješenja za kiberprijetnje. U okviru programa Digitalna Europa do 2023. uložiti će se 310 milijuna EUR u europske digitalnoinovacijske centre koji će MSP-ovima ponuditi lokalnu potporu u digitalnoj transformaciji i pristup mogućnostima testiranja tehnologije. Europsko vijeće za inovacije 2021. usmjerit će 1,1 milijardu EUR u obliku bespovratnih sredstava i vlasničkog kapitala, uglavnom za novoosnovana poduzeća i inovativne MSP-ove.

Komisija će raditi na jačanju **sinergija između održive i digitalne tranzicije**. Digitalna rješenja, kao što su **digitalni blizanci** u naprednoj proizvodnji, mogu pomoći u optimizaciji procesa u svim industrijskim sektorima. **Europska zelena digitalna koalicija** koju predvodi industrija mjerit će učinak i ubrzati uvođenje digitalnih rješenja u ključne zelene sektore. Kako bi ispunila obveze preuzete u okviru Digitalnog kompasa,⁵⁹ Komisija će utvrditi dodatne mjere za postizanje **cilja ugljične neutralnosti informacijskih i komunikacijskih tehnologija** i povećanje primjene digitalnih tehnologija kako bi se smanjio ekološki otisak drugih sektora.

Zelena i digitalna tranzicija ne može se ostvariti bez veće i pravednije razmjene podataka, posebno radi optimizacije održivosti i razvoja inovativnih proizvoda i usluga. Kako bi poduzećima i javnom sektoru pomogla da iskoriste potencijal podataka, Komisija će 2021. u okviru budućeg programa Digitalna Europa predložiti **Zakon o podacima te će i dalje podupirati uspostavu sektorskih „zajedničkih europskih podatkovnih prostora“** uz potpuno poštovanje temeljnih prava. Na međunarodnoj razini EU sudjeluje u pregovorima o inicijativi za zajedničku izjavu WTO-a o e-trgovini radi oblikovanja globalnih pravila o digitalnoj trgovini. Kako bi promicala razvoj sigurne i pouzdane umjetne inteligencije, Komisija je 21. travnja 2021. predstavila prijedlog regulatornog okvira za umjetnu inteligenciju i revidirani koordinirani plan za umjetnu inteligenciju.

Ulaganje u vještine važna je sastavnica ulaganja u ljude i bit će ključno za potporu dvostrukoj tranziciji, a doprinijet će i pravednom oporavku. Europskim programom vještina podupire se ekološka i digitalna tranzicija inicijativama kao što je Pakt za vještine. Pomaže u mobiliziranju privatnog sektora i drugih dionika s ciljem usavršavanja i prekvalifikacije europske radne snage. Paktom se podupiru velika partnerstva za vještine po sektoru, od kojih su neka već preuzela obveze u pogledu vještina (automobilska industrija, mikroelektronika te svemirska i obrambena industrija). Okrugli stolovi o vještinama koje organizira Komisija s relevantnim dionicima iz svakog sektora, održat će se za sve sektore do sredine 2021. i pridonijet će izradi i provedbi planova tranzicije. Proračun EU-a za razdoblje 2021.–2027. uključuje niz instrumenata kojima se može poduprijeti usavršavanje i prekvalifikacija⁶⁰. Nacionalni planovi za oporavak i otpornost mogu pridonijeti i djelotvornoj aktivnoj potpori zapošljavanju⁶¹.

KLJUČNE MJERE	ROKOVI
Zajedničko stvaranje zelenih i digitalnih načina tranzicije za	Od drugog tromjesečja 2021.

⁵⁸Mreža europskih digitalnoinovacijskih centara, europska platforma za suradnju klastera, Europska poduzetnička mreža i Startup Europe.

⁵⁹COM(2021) 118 final, Digitalni kompas za 2030.: europski pristup za digitalno desetljeće.

⁶⁰Kao što su Europski socijalni fond, Erasmus ili program Digitalna Europa.

⁶¹Preporuka Komisije o učinkovitoj aktivnoj potpori zapošljavanju (C(2021) 1372 final).

relevantne sektore, počevši od turizma i energetski intenzivnih industrija	
Mjere za promicanje ugovora o kupnji električne energije iz obnovljivih izvora u prijedlogu revidirane Direktive o energiji iz obnovljivih izvora	drugo tromjesečje 2021.
Razmatranje europskog pristupa ugovorima za kompenzaciju razlike u odnosu na ugljik u prijedlogu revidirane Direktive o ETS-u	drugo tromjesečje 2021.
Geografski laboratorij za energetiku i industriju	Od četvrtog tromjesečja 2021.

6. ZAKLJUČAK: JAČANJE PARTNERSTVA

Novom industrijskom strategijom 2020. postavljeni su temelji industrijske politike kojom bi se podržala dvostruka tranzicija, povećala globalna konkurentnost industrije EU-a i ojačala strateška autonomija Europe. Uspostavlja se novi industrijski put za Europu koji odgovara današnjim ambicijama i sutrašnjoj stvarnosti. Rad koji je u tijeku temelji se na prednostima koje Europa ima kao kolijevka industrije – našoj raznolikosti i talentu naših građana, inovatora i stvaratelja, naših vrijednosti i tradicija socijalnog tržišta. Ta nova industrijska strategija aktualnija je nego ikad prije i odlikuje se poduzetničkim karakterom i djelovanjem.

EU, njegove države članice i industrija izvlače pouke iz krize i spremni su staviti europsku industriju na nove održive i konkurentne temelje. To podrazumijeva provedbu i nadogradnju mjera najavljenih za industriju, MSP-ove i jedinstveno tržište u industrijskom paketu iz ožujka 2020. To znači i osiguravanje glavne vrijednosti Europe, njezina jedinstvenog tržišta, osiguravanje otvorene strateške autonomije i ubrzavanje ekološke i digitalne tranzicije diljem EU-a. Važnu ulogu imaju zakonodavstvo, zajedničko stvaranje, ulaganja, partnerstva i međunarodna suradnja. Ažuriranje paketa o industrijskoj politici pomoći će u postizanju tih ciljeva.

Kako bi ta nastojanja imala učinka, treba ih poduprijeti snažnim partnerstvima između EU-a, država članica, industrijskih i drugih relevantnih dionika, između industrijskih sektora i unutar njih, na temelju otvorenog i uključivog industrijskog foruma EU-a. Za najvažnije sektore i zajedno s drugim relevantnim dionicima forum će podupirati razvoj načina tranzicije i analizu strateških ovisnosti. Promicat će najbolje prakse i rješenja u svim sektorima te utvrditi potrebe za prekograničnim i međusektorskim ulaganjima i prilike za suradnju.

Komisija će nastaviti promicati političku odgovornost za industrijsku strategiju te voditi redovite dijaloge s Europskim parlamentom i Vijećem.

EU će nastojati ostvariti međunarodnu suradnju kad god je to moguće kako bi izgradio snažno globalno gospodarstvo utemeljeno na načelima EU-a, uključujući jednake uvjete, vodstvo u utvrđivanju standarda i drugim regulatornim pitanjima te jačanje otpornosti globalnih lanaca opskrbe.